Kemenesaljai Digitális Könyvtár
2015.07.08. 15:06

Az ostffyasszonyfai Nagyboldogasszony templom története és otthont adó környezete

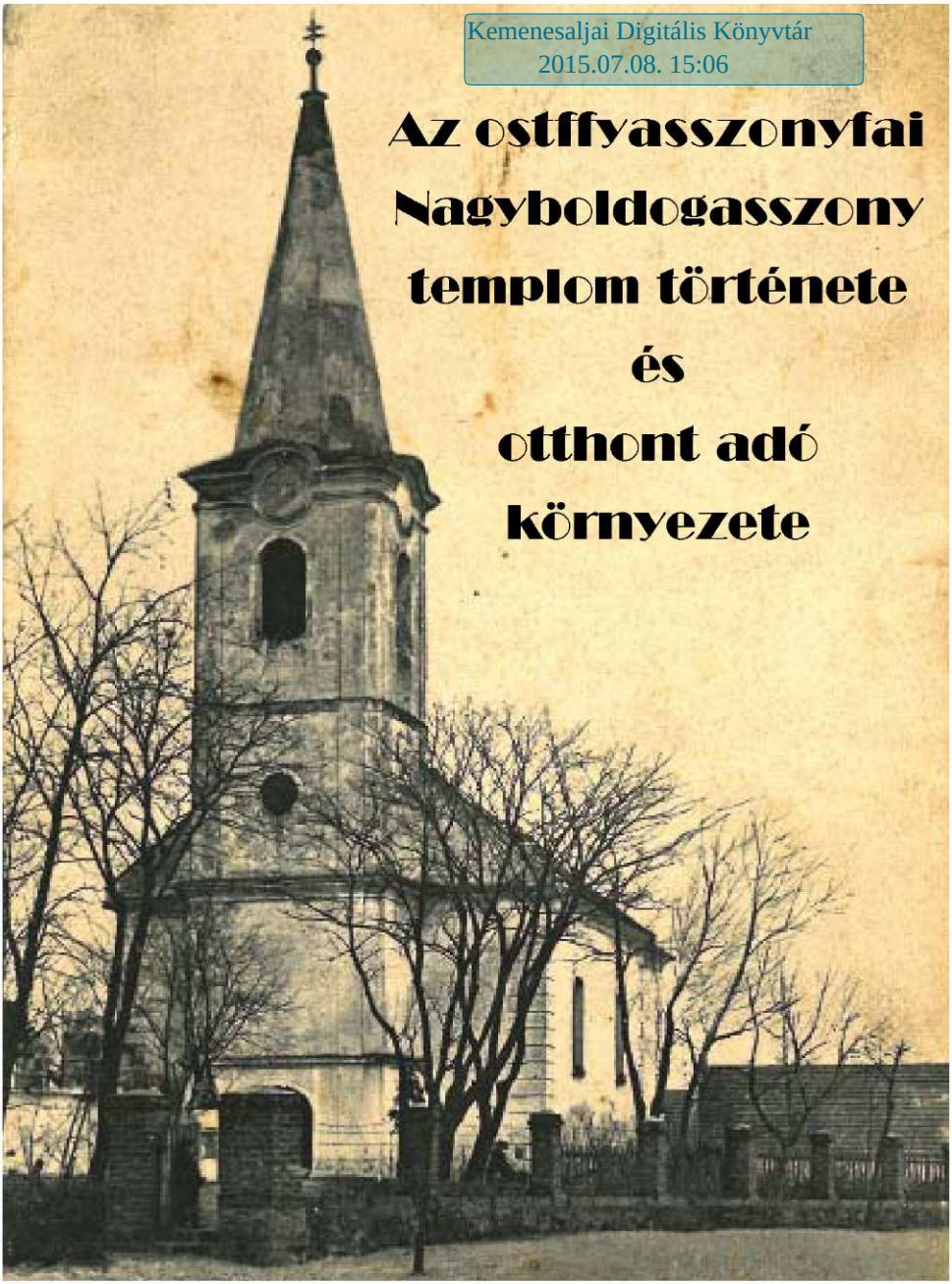

Az ostffyasszonyfai Nagyboldogasszony templom története és otthont adó környezete

Az ostffyasszonyfai Nagyboldogasszony templom története és otthont adó környezete

szerkesztette:
Gregorich Ferenc

Ostffyasszonyfai Római Katolikus Egyházközség
Ostffyasszonyfa, 2014

A kötetet írták:
Dr. Zágorhidy Czigány Balázs történész
Takács Ferenc ny. plébános
Pintér Attila restaurátor
Dr. Mesterházyné Jánosa Magdolna
Fekete György
Gregorich Ferenc

Címlapfotó: Hetényi József celldömölki gyűjtő gyűjteményéből

Szerkesztette: Gregorich Ferenc

Támogatóink:

sághegy LEADER EGYESÜLET

ÚJ MAGYARORSZÁG VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM 2007–2013

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap: a vidéki térségekbe beruházó Európa

DARÁNYI IGNÁC TERV

ISBN 978-963-12-0792-7

Kiadja az Ostffyasszonyfai Római Katolikus Egyházközség
Felelős kiadó: Budai Zoltán plébános
Nyomdai előkészítés: Palásthy Bt. • www.PalasthyBt.hu
Nyomás: Vareg Nyomda, Budapest • www.vareg.hu

Tartalomjegyzék

Előszó 7
Isten templomai 9
Ostffyasszonyfa és a Kemenesalja 13
A Nagyboldogasszony templom restaurálása 25
Az ostffyasszonyfai római katolikus plébánia papjai 30
Az ostffyasszonyfai róm. kat. templom harangjai 31
A misező kehely 32
A templom bejárati, belső vasajtója 35
Az ostffyasszonyfai templom orgonája 36
Szembemisező oltár és ambó 38
Mennyezetfestmények 40
Római kőtábla 44
A Szent Jobb Ostffyasszonyfán 46
A Szent Korona Ostffyasszonyfán 47
A Kálvária 51
Hősi emlékmű 53
Az evangélikus templom 56
Szentháromság-szobor a templomkertben 59
Az ostffyasszonyfai fogolytemető 60
Czencz János emlékpark, táblaszentelés 64
Petőfi Sándor Ostffyasszonyfán 66
Melléklet 75
Ostffyasszonyfa címere 80
Képjegyzék 83

A templom öreg fái
(fotó: Gregorich Ferenc)

„Ragyogj, ragyogj még nyájas-szelíden,
A zord szelet kergesd a messzeségnek,
Had ültetek fát szépen, rendiben,
Oh nem magamnak – az új nemzedéknek!”

Benedek Elek
Az öreg faültető éneke

Előszó

Egy Európai Uniós pályázat tette lehetővé az Ostffyasszonyfai Nagyboldogasszony templom és környezetének teljes felújítását. Ebben a tartalomban szerepelt a templombelsőben a teljes villamoshálózat cseréje, a lábazati részen közel két méteres magasságban a lábazati vakolat alatti rész feltárása és teljes javítása, valamint a freskók és a falfestések felújítása.

A templomkert kerítése újjáépült, kovácsoltvas kerítésmezőkkel és kapuval, a templomba vezető bejárati rész akadálymentesítve került kialakításra, megfelelő térvilágítással.

Az 1930-as években a hívek adományaiból ültetett régi fák meghagyásával új növényzet telepítésére került sor. Új parkosítás történt a plébániaudvar egy részén is.

A járulékos munkákban a faluközösség tagjai áldozatos munkával kivették a részüket, ezzel reményt adva arra is, hogy az emberi nyitottság és a közösségi összetartozás ereje Ostffyasszonyfán működik, és reméljük, megmarad működni!

A felújítási munkákon túl adatott meg annak a lehetősége, hogy ez a kiadvány megszülessen. Ennek okán kerültek elő a régi egyházközségi jegyzőkönyvek, melyek pontosan tükrözik az egyházközösség múltját, példát mutatva abban is, hogy elődeink a szegénység ellenére óriási aktivitással és összefogással élték meg az életüket, pontosan dokumentálva az eseményeket is. Ezek egy része digitalizálásra került és ez az anyag további munkával feltárható és közzétehető.

Engem személyesen nagyon megérintett a plébánia irattárában őrzött kézirat, a Historia domus Parochiae Ostffyasszonyfaensis, melyet Hatt András plébános írt 1934 évtől 1957 évig. Az Ostffyasszonyfai Plébánia története tömören összegzi az esztendők nevezetes történéseit, a küzdelmeket a fennmaradásért. Leírja a második világháború előzményeit, a háborút, a Rákosi rendszert, az 1956-os megrázó eseményeket úgy, hogy mindezek milyen közvetlen hatással voltak Ostffyasszonyfa mindennapjaira. Felfoghatatlan az a képesség, amivel a történelmi kort az akkori gyenge információs közegben Hatt András plébános így tudta érzékelni.

Az ebben leírtak egy érdekes ostffyasszonyfai kortörténeti keresztmetszetet adnak az egyházközség és a templom történetéről is.

Az Ostffyasszonyfai Nagyboldogasszony Templomért és az Egyházközségért Alapítvány feladatának tekinti, hogy ezt az értékes helytörténeti anyagot olvasható formában mások számára is hozzáférhetővé tegye!

Ostffyasszonyfa történelme nagyon gazdag. Az érdeklődő az interneten nagyon sok információt fedezhet fel a faluról.

Ez a kiadvány nem egy teljes körű falutörténet bemutatására hivatott, de tartalma alapján akár turisztikai szempontból is érdekes lehet.

Középpontban a templom áll, amely a települések életében mindig is „ünneplő" központ volt.

A kiadvány zárásaként megjelenik a falucímer és a zászló.

Ostffyasszonyfa faluközössége 1994-ben címert és zászlót avatott, mégpedig azért, hogy az elődeink példáját követve felsorakozzunk mögé a közösségünkért való tenni akarásunkkal.

Dr. Mesterházy Gábor utolérhetetlen tudásával, keresztény emberségével és érzelemgazdagságával alkotta meg Ostffyasszonyfa címerét.

A címer értelmezését az általa leírt szempontok pontosan tartalmazzák, de a faluközösség számára legfontosabbak a következő gondolatok:

„A címer kifejezi és meg is erősíti egy közösség tagjaiban az összetartozás érzését. Jelképekben kifejezett tartalmának elfogadása a múlt, a jelen és a jövő generációinak közös értékrendjét erősíti.

Ostffyasszonyfának tehát a közösségépítése miatt van szüksége címerre, nem pedig azért, mert ez most divat, sem pedig azért, hogy egy hagyományt felújítson. Ostffyasszonyfának ugyanis közösségi címere a levéltári adatok szerint sohasem volt.

A címer irányítsa a figyelmet arra, hogy a közösség életének jó minősége, megmaradása csak akkor remélhető, ha az összefogás tiszta szándékok alapján és tiszta célokért történik!"

Reméljük e tiszta célért történt a mostani munka is. Köszönet az ebben résztvevőknek

Ostffyasszonyfa, 2014. október

Gregorich Ferenc

Az Ostffyasszonyfai Római Katolikus Egyházközség világi elnöke

Isten templomai

Valaha minden magyar táj élete fölött ott virrasztottak a várak. Őrizték, védték a tájat, biztosították az életet. Ezek a várak a múlté. Csak az omladékai beszélnek a régi dicsőségről. De várak nélkül nem élhet a mai nemzedék sem. És Istennek hála, állnak a mi váraink, a mi erősségeink: a szülőföld temploma, iskolája, a családi szentély és a megszentelt temető.

Ami a szív az ember életében, az a templom a falu világában. A templom Isten háza és a mennyország kapuja, az imádság és a szent áldozat hajléka, a lelkek vára.

A templom Isten háza, ahol találkozhatnak az Isten gyermekei. Ahol az Atya két asztalt terített nekünk: az isteni ige asztalát és az áldozat asztalát. Mindkettővel táplálhatjuk lelkünket.

A templom a Mennyei Atya rendelője, ahol, mint isteni orvos gyógyít, és mindazt felírja, mint receptet, ami lelkünk sebeit gyógyítja.

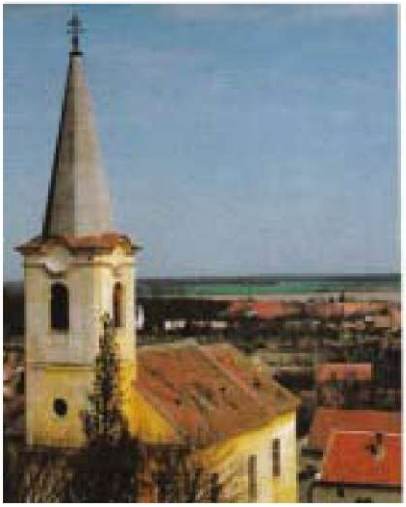

fotó: Ostffyasszonyfai helytörténeti gyűjtemény

A régiek igényelték azt, amit a templom nyújtott. Kevesebb volt a lelki beteg, kevesebb volt a bűn, több volt az erény. Volt értéke a becsületnek, mert több volt a szeretet. Nem kellett ennyi börtön, sem rendőr. Régebben elég volt egy gyermeknek tudni, hogy Isten szeme mindent lát, a jót is, és hogy a segítő őrangyal van melletted. Meg azt

is jó volt tudni, hogy a lelkiismereted szava szívedben-lelkedben Isten hangja! De jó volt szót fogadni a benső hangnak! És tudtuk, hogy jót tenni nagyon jó!

A lelkiismeret vigyázott felettünk. Nem kellett drága rejtett kamera és nem kellett biztonsági őr, sem a biztonsági őr mellé egy másik őr!

Mint Istenkeresők térjünk vissza a mi erődítményünkbe, a templomunkba, az Isten házába! Isten jelenlétében hangolódunk a jóra, keressük az igazit, a jót és a szentet. Kapunk erőt a nemes szándékunkhoz. Ha megismerem Őt, meg fogom szeretni. Ha megszerettem, iránta való szeretetből szeretni fogom embertársamat.

Csodálatos útra terel a templom!

„Nem tudjátok, hogy a testetek Krisztus tagja?” (1Kor 6,15)

„Nem tudjátok, hogy a testetek a bennetek lakó Szentlélek temploma, akit Istentől kaptatok? Nem tudjátok, hogy nem vagytok magatokéi? Nagy volt a ti váltságdíjatok. Dicsőítsétek meg (és hordozzátok) tehát az Istent testetekben!” (1Kor 6,15-20)

Takács Ferenc plébános

(fotó: Tóth Géza)

Templom és iskola

Ti nem akartok semmi rosszat,
Isten a tanútok reá.
De nincsen, aki köztetek
E szent harcot ne állaná.
Ehhez Isten mindannyitoknak
Vitathatatlan jogot ád:
Ne hagyjátok a templomot,
A templomot s az iskolát!

Ti megbecsültök minden rendet,
Melyen a béke alapul.
De ne halljátok soha többé
Isten igéjét magyarul?!
S gyermeketek az iskolában
Ne hallja szülője szavát?!
Ne hagyjátok a templomot,
A templomot s az iskolát!

E templom s iskola között
Futkostam én is egykoron,
S hűtöttem a templom falán
Kigyulladt gyermek-homlokom.
Azóta hányszor éltem át ott
Lelkem zsenge tavasz-korát!
Ne hagyjátok a templomot,
A templomot s az iskolát!

A koldusnak, a páriának,
A jöttmentnek is van joga
Istenéhez apái módján
És nyelvén fohászkodnia.
Csak nektek ajánlgatják templomul
Az útszélét s az égbolt sátorát?
Ne hagyjátok a templomot,
A templomot s az iskolát!

Kicsi fehér templomotokba
Most minden erők tömörülnek.
Kicsi fehér templom-padokba
A holtak is mellétek ülnek.
A nagyapáink, nagyanyáink,
Szemükbe biztatás vagy vád:
Ne hagyjátok a templomot,
A templomot s az iskolát!

1925 Reményik Sándor

(fotó: Gregorich Ferenc)

Ostffyasszonyfa és a Kemenesalja

Dr. Zágorhidy Czigány Balázs

Ostffyasszonyfa Vas megye északkeleti szegletében, a Kemenesalján fekszik. A Kemenesalja annak a dombhátnak az utolsó nyúlványa, amely az Őrségtől indul és a Vasi-Hegyháton keresztül egészen a Rába és a Marcal találkozásáig tart. A dombhátat egykor hatalmas erdőségek borították, amelyen települések nem is alakultak ki; az összefüggő erdőségről egyszerűen Csernek vagy Kemenesi Csernek nevezték (a Kemeneshát elnevezés új keletű és nem is egészen pontosan meghatározott). A települések csak a dombvonulat két oldalán alakultak ki, lényegében ezt a lakott területet nevezték összefoglaló néven Kemenesaljának. Az északnyugati, Rábára néző meredek oldalban ritkábban, de nagyobb falvak sorakoznak, a déli lankásabb oldalon – melyhez hozzákapcsolódik a Ság hegy környéke is – apró falvak szóródnak szét. A Rába felöli oldalon egykor egy fontos út haladt, amely a megyeközpontból, Vasvárról Sárváron és Pápócon át Győrbe tartott; az út mentén alakult ki az a településsor – Ostffyasszonyfa, Csönge, Kenyeri, Kecskéd, Pápóc –, amelyhez falunk is tartozott. Az útról bizonyos szakaszonként Rába-átkelők is nyíltak, Sárvár után éppen Ostffyasszonyfánál vezetett egy út és átkelő a Rába túlpartján fekvő Uraiújfaluba, sőt ez az út a másik irányba átvezetett a Cseren keresztül Kemenesmihályfára, a Kemenesalja túlsó oldalára. Nem véletlen, hogy Ostffyasszonyfa központja, ahol egy időben vár is állt, ennek a két útnak a kereszteződésében alakult ki.

Ostffyasszonyfa neve

A falu nevének előtagjáról – már csak egyedi helyesírása miatt is – mindenki sejtheti, hogy családnévből ered. A falu birtokosai – a XIII. századtól oklevelekkel igazolhatóan, de talán már korábban is – az Osl nemzetségből származó családok voltak. Az eredendően Sopron megyei rokonság – melyet a krónikás hagyomány besenyő eredetűnek tartott – a Fertő és a Hanság környékén települt meg a honfoglalás és az államalapítás idején, de később szerzett birtokokat a Rába mentén is, sőt annak Vas megyei szakaszán, a későbbi Asszonyfa környékén is. A nemzetségből ered a középkor egyik ismert főnemesi családja, a

Kanizsai család, de több kisebb család is tartozott a rokonsághoz, így a Viczayak és az Ostffyak is. Az Ostffyak központi birtoka éppen Asszonyfa volt, így a családot Asszyonyfalvai Osttfyaknak is nevezték, a falu pedig idővel az Ostffyasszonyfa nevet kapta. A család és a falu története olyannyira összekapcsolódik, hogy az Ostffyak a XIII. századtól egészen a XX. századig birtokolták a falu határát, sőt nagyrészt itt is éltek: a család utolsó férfitagja, Ostffy Lajos (1876-1944), Vas vármegye főispánja is ostffyasszonyfai kastélyában élt, és itt is van eltemetve az evangélikus templom kriptájában.

(fotó: Savaria Múzeum Történeti Osztály)

Maga az Asszonyfa vagy Asszonyfalva név nem ritka a történelmi Magyarországon, Vas vármegyében is van egy másik hasonló nevű

(fotó: Gregorich Ferenc)

település, a mai Vasasszonyfa. A név eredetét általában a királynői birtoklásban keresik, maga az »asszony« szó ugyanis a régi magyar nyelvben elsődlegesen a fejedelemnőt vagy a királynőt illette meg, és csak később alakult ki ebből a mai értelemben vett »férjezett nő« jelentés. Falunk esetében azonban semmi nyoma királynői birtoklásnak, viszont az Árpád-kor vége felé feltűnik birtokosként egy tekintélyes asszony, aki feltehetően a falu névadója (ekkorra már elterjedhetett az asszony szó általános jelentése). 1257-ben a faluval szomszédos Kanota birtok határjárásánál említik, hogy az egyik határos birtok „Osl bán feleségének földje": ez az Osl bán az Ostffy család őse, és feltehetően az ő özvegye a falu névadója. Maga az elnevezés arra utal, hogy az özvegyasszony bizonyos részeket megtarthatott férje birtokaiból (a nagyobb részt gyermekei örökölték), és ezt az (özvegy)asszony által birtokolt részt kezdték el előbb ideiglenesen – feltehetően még a XIII. század közepén – Asszonyfalvának nevezni, majd a név állandósult és Asszonyfa formára rövidült.

Van aki a falu nevét – a templom mai Nagyboldogasszony búcsúja nyomán – a Boldogasszonyfalva névből magyarázza. Ez a magyarázat azonban kétségtelenül téves, hiszen a templom eredeti védőszentje Szent Vencel volt, a Mária mennybevétele templomcím új keletű, csak a török idők utáni újjáépítések során kapta a templom.

Ostffyasszonyfa vára

Asszonyfalva nemcsak az Osl nemzetség egyik ágának birtokközpontja volt, hanem fontos közlekedési csomópont is, így nem véletlen, hogy már a korai időktől vára volt. Feltehetően már az Árpád-kor végén felépült egy földvár a Rába folyó és a Lánka patak árterében (ennek emlékét őrzi a Csonkavár dűlőnév), majd a Zsigmond-korban egy nagyobb kiterjedésű kővár a mai faluközpont területén, amely – eddig ismeretlen okból – a Kígyókő nevet kapta.

Kígyókő várát 1399-től említik az oklevelek, akkor már több épületből állt: volt egy kisebb és nagyobb tornya, alápincézett palotaépülete és több kisebb helyisége is. A vár többször szerepet játszott az országos politikában is, 1403-ban a Zsigmond király elleni lázadás idején Zsigmond hívei foglalták el az Ostffyaktól, az 1440-41. évi polgárháború idején pedig előbb Erzsébet királynő hívei szállták meg, majd I. Ulászló király foglalta el. A többszöri ostrom erősen megviselhette a várat, mert az Ostffyak előbb V. Lászlónál,

majd Mátyás királynál is kérvényezték a vár újjáépítését és megerősítését.

A várat a török háborúk idején tovább bővítették, védelmi rendszerébe ekkor foglalhatták bele a korábbi plébániatemplomot is. A korabeli leírások szerint a vár egy része kőből, másik része palánkból épült, ez utóbbi lehetett a török kori bővítés. Az erődítmény az egész Kemenesalja védelmét szolgálta, palánkja több falu népét is befogadhatta; bizonyára ezért a környező falvak közös feladata volt a karókból és vesszőfonásból készült falak karbantartása. Erről egy török kori feljegyzés így ír: „A kerítést a kastélytól a Szentegyházig a Csöngeiek, és a Szentegyháztól a kapuig a Tokorcsiak karóval, a kaputól az itt lakó Ostffyasszonyfaiak karóval, az azon túl Nyugatra való részt a Simonyiak karóval, azontúl a Mihályfaiak karóval, azon felöl a kis ajtóig a Sömjéniek karóval, azon felöl a felső szélig a Hőgyésziek, azon túl pedig a Dömölkiek karóval kötelesek kijavítani…" Az erődítményt az 1664. évi török hadjárat idején felégették, de később még újjá épült, végső pusztulását a XVIII. század elején I. Lipót császár rendelete hozta meg, melynek következtében felrobbantották. A romos vármaradványait a helyi birtokosok és jobbágyok építőanyagként elbányászták, egyetlen maradványa a ma is látható Várkút.

Várkút (fotó: Gregorich Ferenc)

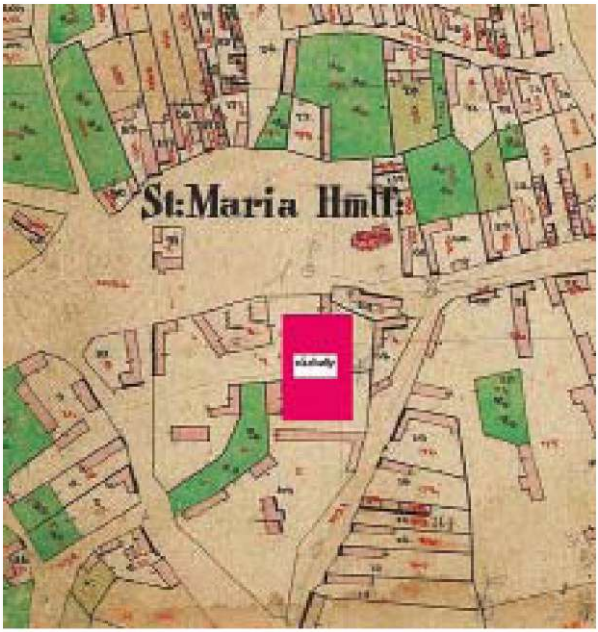

Ostffyasszonyfa temploma

Asszonyfalva templomát és plébánosát már 1347-ben említi egy oklevél, egy későbbi forrásból azt is megtudjuk, hogy ez a templom Szent Vencel tiszteletére épült. A késő középkori források említenek egy Szent Mihály-templomot is, amely feltehetően a vártemplom vagy – kápolna szerepét tölthette be. Miután a vár és a templom a török korban egybeépült, bizonyára csak a régi plébániatemplomot használták tovább a XVI. század közepéről evangélikussá lett hívek.

A vár pusztulása után csak a templomot állították helyre, amelyet aztán 1732-ben kaptak vissza a katolikusok, ettől az időtől kezdve lett búcsúnapja Nagyboldogasszony ünnepe (a falu egy része és a földbirtokos Ostffyak evangélikus hiten maradtak, de templomuk csak a szomszédos Csöngén volt, az ostffyasszonyfai evangélikus templom 1914-15-ben épült).

A XVIII. században az ostffyasszonyfai templom Kenyeri leány-egyháza lett. 1750-53 között Vági Mihály kenyeri plébános építtetett a megmaradt szentélyhez új hajót és fa tornyot; a jelenlegi téglatorony csak 1830-ban épült fel.

A mai templom egyhajós, szentélye egyenes záródású, melyhez északról sekrestye csatlakozik. A két boltszakasznyi hajót és a szentélyt csehsüveg-boltozat fedi, a templom nyugati oldalán két vaskos pilléren támaszkodó, boltozott orgonakarzat áll. Nyugati homlokzata előtt négyszintes torony emelkedik, a harangok szintjén félköríves ablakokkal és órahelyes párkánnyal. A korábban mind kívül mind belül egyszerű, díszítetlen templomot többször felújították, belülről 1958-ban Steffek Albin festőművész festette ki, az egyszerű külső – amely azonban több átépítés emlékét őrzi – azonban a közelmúlt helyreállításai után is megmaradt.

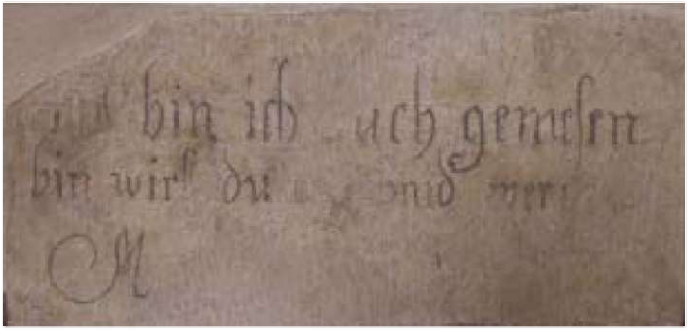

Korabeli német nyelvű feliratok (fotó: Gregorich Ferenc)

Luther rózsa az oltár mögött (fotó: Gregorich Ferenc)

A templombelső több korszak emlékét is őrzi: a hajó északi falán reformáció korabeli német nyelvű feliratok láthatók, a szentély északi falába pedig egy római kori feliratos követ falaztak be. A főoltár mögötti falba az egyik újjáépítés során egy kereszt alakú – a helyi hagyomány szerint Luther-rózsával díszített – kereszt faragványt (feltehetően középkori boltozati zárókövet) illesztettek, a déli szentélyfalba pedig egy alkalmilag kialakított bejárat mellett egy Ostffy-címerrel díszített szenteltvíz-tartót építettek be.

(fotó: Gregorich Ferenc)

(fotó: Gregorich Ferenc)

A Vas megyei Kenyeri község
római katolikus plébániájának történetéből
az Ostffyasszonyfára vonatkozó rész

Dr. Horváth István esperes kézirata

Az 1733. évi állami összeírás szerint Kenyeri filiái: „Csenge, Ostfiasszonyfa".

Ostffyasszonyfa régi neve: Assonfalua (1346), ami annyit jelent, mint a királyné faluja, „királynéasszony falva".

Csönge legrégibb említése 1409-ből van. Neve: Chenge, mely személynévből eredt. Ostffyasszonyfa filiája volt a XVI. század közepéig, amikor a protestáns hitújítás következtében megszűnt a plébánia.

Az 1717-1733 között írt helytartótanácsi okmány szerint:

„Az akatolikusoktól a templomoknak újra visszaszerzése alkalmából Őfelsége kegyes parancsa alapján Kenyerihez csatoltatott két leányegyház, Csenge és Ostfiasszonyfa. Az első az anyaegyháztól ¾ óra, az utóbbi egy óra távolságban van." (Az akatolikus szó abban az időben a protestáns kifejezést helyettesíti.)

Az 1695-1708. évi ágostai evangélikus egyházlátogatási jegyzőkönyvekből a következőket olvashatjuk:

1695: lelkész Nagy András, tanító Szilágyi György.

A gyülekezet nem tud a hívek bűnös voltára, az istentiszteletet vagy a köteles fizetségek elhanyagolására vonatkozólag semmit felhozni, kivéve, hogy a kegyurak a lelkésznek a régi szokás szerint 12 forintot és a 12 köböl gabonát nem adja meg. Külön temetőt kell létesíteni.

1696: a templom összeomlással fenyeget (1680-ban a császári katonaság szétlőtte az Ostfi várkastélyt, amelynek várkápolnája volt a nevezett templom).

Javítására a faanyag összehordását megkezdték. Harangjai közül egy a templomban a földön fekszik, egyet faállványon használnak a faluban.

A plébánlaház nemrégen lett építve. Stóla azonos Kenyerivel. Lelkész és tanító ugyanaz: 1707 és 1708: lelkész Iványi András, tanító Iványi Sándor.

A katolikus egyházlátogatási jegyzőkönyvekből az eddigiekhez hozzáfűzhetjük:

1698: a templom Szent Mihály tiszteletére volt szentelve. A szentély áll tető nélkül. A szentségház a régi szokás szerint a templom falában (pastoforium) régi és szép. A templom javítása a hívek kötelessége: 7 katolikus család van Ostffyasszonyfán és 27 Csöngén. Bort a szentmiséhez és az áldozóknak (a trienti zsinat engedélye alapján két szín alatti áldozás a valószínű) a falu korcsmájából hoztak. Ingatlan nincs, bár felkutatható. Ezüst kelyhe van aranyozott paténával, oltárterítőkkel. Valójában az ágostai evangélikus földesúrnál van (Ostffy család?), de Őfelsége parancsa ellenére nem adja vissza.

A plébánia ingatlanát a protestánsok használják. Plébános nincs.

Ágostai evangélikus lelkész volt, de most nincs.

1717-1732: kenyeri plébános a járandóságából keveset kap meg. Ha megjavítanák a templomot és a javadalmat, valamint új plébánost kapna a plébánia, változnék a helyzet.

Az állam megállapítása szerint:

„A templomnak csak két fala áll az akatolikusok hanyagsága miatt. (Tehát nem javították meg, és nem adták vissza a katolikusoknak.)

És nem lehet ránézni a lélek szomorúsága nélkül"

1733: Asszonyfa torony nélküli templom

1734: Házaknál szobákban misézik a kenyeri plébános

1758: A templom falait a kenyeri plébános és a hívek adományaiból helyreállították, de még nincs befedve. A mai plébániaházban volt a szentmise de, a ház leégett. Amíg fel nem épül a templom vagy a plébániaház, átmenetileg szünetel Ostffyasszonyfán a szentmise. A hívek különben buzgók, a papjukat tisztelik, de a „járandóságát nehezen fizetik". Az eltörölt ünnepeken a katolikusok is estélig dolgoznak a protestáns földesuraknál, akik a plébános figyelmeztetését „semmibe sem veszik".

1765. augusztus 15-én az egykor híres templom újjáéledt. Szentélye és sekrestyéje alapjától kezdve felépítve. Felszentelte Sally György kenyeri plébános.

1775: a plébánia hívei Zichy Ferenc győri püspöktől kérik, hogy adjon nekik papot. Ok: „Kenyeri messze van, sok az öreg és ruhátlanok vannak, oly messze a kemény télben nem mehetnek az istenti szolgálatra."

A betegek sokan meghalnak szent gyónás nélkül, mert sok időbe telik, amire ideér a plébános. *„Megígérjük, házat építünk, és elegendő földet élésére rendölni fogunk”.* A püspök pártolja a kérést, és elrendeli: *„a vasvári káptalan, a kerületi esperes és vármegyei bízott jelenlétében vizsgálja meg, hogy a hívek mennyivel járulnak hozzá a plébánia alapításához?”*

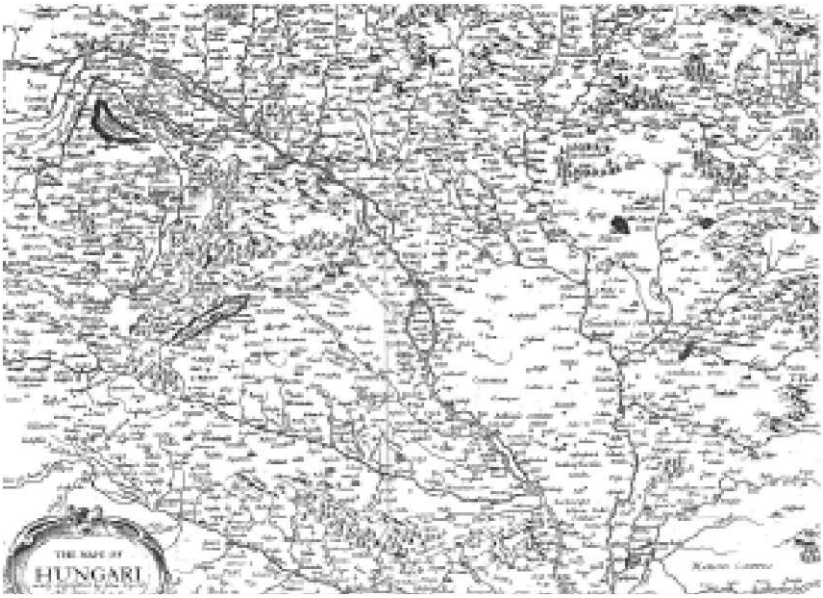

Karkoványi esperes összeírása (1773. május 24.):

Templom régóta elhagyatva. Eléggé tágas, falai állnak. Szentély, sekrestye befedve, 150 hívő elfér benne. A helyreállításra adomány 350 forint.

Plébániaház 1758-ban épült: 1 szoba, falai fából és vesszőfonásból

Építeni kell még egyet.

Konyha kémény nélkül (füstös konyha). Konyha mögött szoba a személyzetnek. Van kamra, istálló, de romos, a hívek felépítik.

Veteményeskert elegendő.

Föld 23 hold kb. 75 köböl gabonát ad (kb. 72 g terméssel)

Rét 16 szekér szénával, 70 szekér tűzifa, párbér, stóla.

Okvetlenül gondoskodni kell lelkész küldéséről, mivel ágostai evangélikus lelkész buzgó és példamutató. A kenyeri plébánia pedig messzire fekszik.

Áttérések lehetségesek.

1774-ben megtörtént a plébánia megszervezése. Első plébános Rozmán József.

Ostffyasszonyfán van 476 katolikus és 784 ágostai evangélikus. Csöngén pedig 202 katolikus és 256 ág. evangélikus.

Egy 1758-as forrás szerint volt itt egy csodatévő Mária-kép, amelyet 1620-ban menekítettek át a Sopron megyei Osliba.

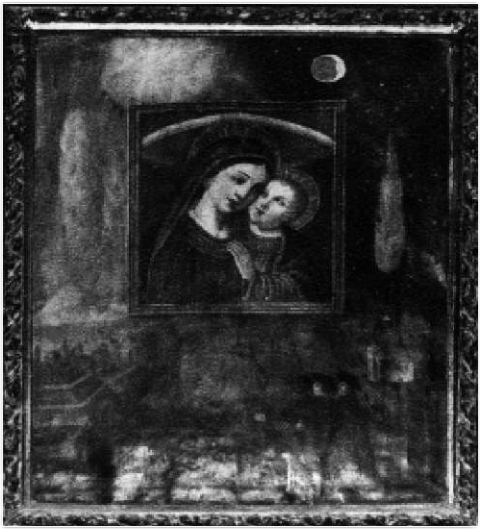

A csodatevő Madonna-kép
(fotó: Ostffyasszonyfai helytörténeti gyűjtemény)

A Nagyboldogasszony templom restaurálása

Pintér Attila restaurátor

„A falakat belülről a boltozatokon festmények és dekoratív festések, az oldalfalakon márványutánzatok és ún. festett tükrök láthatók. Steffek Albin készítette ezeket 1958-ban. E festés alól itt-ott egy korábban készült egyszerűbb díszítés motívumai is kirajzolódnak, de ezek művészi, vagy esztétikai jelentősége csekély. Steffek jól képzett festő volt, aki neobarokk stílusban volt képes dolgozni. Talán éppen utolsó tagja annak a nemzedéknek, akik képesek voltak a templomot a neki leginkább megfelelő díszítéssel ellátni. Egyaránt jól oldott meg figurális és dekoratív részeket. E megállapítást jól példázza Ostffyasszonyfán készített munkája is.

Steffek festéstechnikája szekkó. Nagy valószínűséggel valamilyen megerősített enyves technikát alkalmazhatott. Ennek következtében a festékréteg megtartása ma már gyenge, megerősítésre szorul. Talán a kútfők által is említett gyorsaság miatt választotta eljárásul ezt a módszert. A festések több mint 50 év multával porosak, azokat meg kell tisztítani. Néhány helyen a festékréteg is pereg, ez megerősítést igényel. A legrosszabb helyzetben a lábazati részek vannak, ezeket már korábban felújították, azaz átfestették. A gond e részekkel az, hogy a javítások nem az eredeti forma és színvilágnak megfelelő módon készültek.

A templom falfestései restaurálásra szorulnak. A javítás eredményeképpen a festés színei újra visszanyerik eredeti fényüket, a gyengébb megtartású szekkó festés kevésbé fog kopni és málladozni, a dilettáns módon készített lábazati felújítások eltávolításra kerülnek és a részletek újra eredeti formáikban fognak mutatkozni. A restaurálást úgy kell végrehajtani, hogy Steffek Albin művészi munkája a felújítás során ne veszítsen semmit értékéből."

A felújítási munkáról Hoffer Andrea restaurátor így vall:

„Az élet és a művészet örök. Amit örökül kaptunk, lehetőségünk szerint meg kell őriznünk az utókor számára. Az elmúlt korok értékeit megbecsülve tudunk igazán hozzáfogni a saját világunk megteremtéséhez. Lehetünk tanultak, lehetünk ösztönösek, a műalkotás mindig a környezet viszonylataiban kezd élni és betölteni legnemesebb funkcióját, ti. hogy jobbá tegyen valamit, amit olyan sokszor elrontottunk.”

A négy szent (fotók: Pintér Attila)

Szt. Erzsébet

Szt. Imre

Szt. Margit

Szt. László

Steffek Albinról

Steffek Albin 1893-ban Szombathelyen született és 1967-ben ugyancsak Szombathelyen halt meg. Apja Steffek Miklós morva származású vándorfestő volt. Albin elsősorban apjától tanulta el a festőmesterség szabályait és széles körben vált ismertté Magyarországon. Számtalan templomot festett ki, ezekről a Katolikus Lexikon lapjain olvashatunk. Ostffyasszonyfa érdekes módon a felsoroltakból kimaradt.

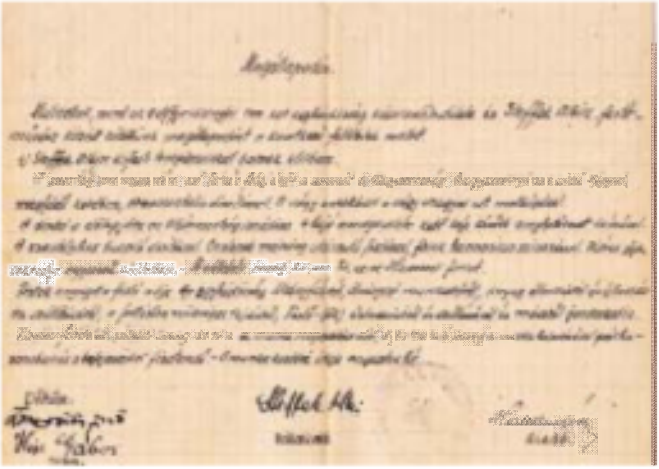

Steffek Albinról olvashatunk még az Artportál lexikonjában is, ahol megemlítik, hogy többnyire egyedül és gyorsan dolgozott.

Steffek szignója a szentély mennyezetképe egyik szegletében látható a készítés dátumával együtt. Szerzősége talán azért nem vált közismertté, mert a jelzet csaknem elrejtve, kis betűkkel íródott.

A Szentháromság és néhány szent nevében kezdi 1774-ben Rozmán József az akkori első plébános az anyakönyv-vezetést. A keresztelteik, házasultak és az elhunytak bejegyzéseit tartalmazza.

A sorok között utal arra, hogy egykor a parókia Boldog Asszonyfalva volt, most pedig Ostffy Asszonyfalva. Elmondja még, hogy akkor (1774) a plébánia a Győri Egyházmegyéhez tartozik.

1095. Rozmán József

Sz. Bőn (Sopron vm.) 1748. nov. 8-án Roszmán (sic!) Ferenc és Bedy Ilona szülőktől.

A teológiát Győrött hallgatta. Felsz. 1772-ben. Egy évig udv. káplán volt Barhodeiszkyéknél Szombathelyen (1772–73). Egy évig Vámoscsaládon volt káplán (1773-74).

1774 júniusában Ostffyasszonyfa plébánosa lett s ott munkálkodott 1813. június 10-én bekövetkezett haláláig. Itt is lett eltemetve.

(Közepesen beszélt németül. Jámbor pap, keresett gyóntató volt, akit messze vidékről is felkerestek a penitensek. –P. L. k. i. 1785. aug. 6. szept. 30. –Vis. Can. Ostffyasszonyfa,

1775. p. 463; 1781. ápr. 18. – U. o. 76 frtos misealapítványt tett.)

Sírja az ostffyasszonyfai temetőben már jeltelen. A Dózsa és a Széchenyi utcára kivezető gyalogút bal oldalán, de nem túl közel a temető szélén rejtőzik.

A rövidítésekről:

„Omnia Ad Maiorem Dei Glóriam…"

„Mindent Isten nagyobb dicsőségére…"

(A rövidítések többi sora pedig néhány szent dicsőítése.)

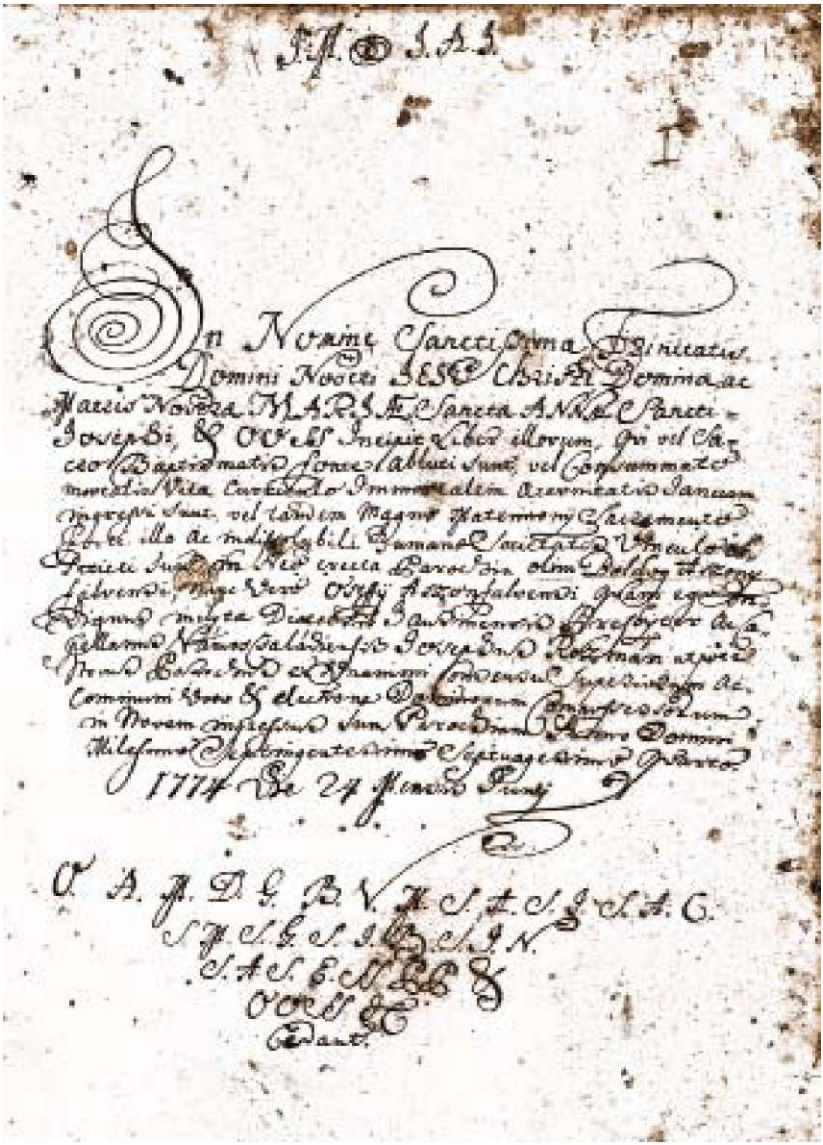

Ez a díszes oldal az Ostffyasszonyfai Róm. Kat. Plébánia anyakönyveinek legelső oldala

Az ostffyasszonyfai
RÓMAI KATOLIKUS PLÉBÁNIA PAPJAI

1. Rozmán József 1774. június – 1813. június
2. Farkas Mihály 1813. május – 1823. augusztus
3. Máhr József 1823. augusztus – október
   (mint jánosházi káplán adminisztrálta az ostffyasszonyfai plébániát)
4. Borossay Mihály 1823. október – 1848. december
5. Kiss Antal 1849. január – 1866. november
6. Zarka Elek 1866. november – 1886. december
7. Tóth Sándor 1887. január – 1900. március
8. Gaál Gergely 1900. április – 1926. július
9. Tőke Péter 1926. július – november
10. Baranyai József 1926. december – 1934. február
11. Hatt András 1934. március – 1964. szeptember
12. Fazekas László 1964. szeptember – 1969. szeptember
13. Szilvágyi János 1969. szeptember – 1972. szeptember
14. Takács Ferenc 1972. szeptember – 2011. augusztus
    (1962-ben február 9-től június 13-ig, mint zalaegerszegi káplán teljesített szolgálatot Ostffyasszonyfán. Jelenleg is végzi a szolgálatokat)

Jelenleg Kenyeri filiája. Plébános: Budai Zoltán

Az ostffyasszonyfai
RÓM. KAT. TEMPLOM HARANGJAI

A kisebbik harang: 65 cm átmérőjű
ME FUDIT IOSEPH CSHWEIGER NEOSTADY
ANO 1973 PRO CATHOLICIS ASZFAIEN
Ez a felirat a harangtest alsó peremén körben olvasható,
latin feliratának magyar fordítása:
ENGEM NEOSTADY CSWEIGER JÓZSEF ÖNTÖTT
1793-BAN AZ ASSZONYFAI KATOLIKUSOKNAK
1. kép: Szt. József + Kis József + Mária
(Kidomborított kép a harangtest oldalán)
2. kép: Szt. Anna + a kis Mária, akinek Szent Anna felolvas
(Kidomborított kép a harangtest oldalán)

A nagyharang: 88 cm átmérőjű
ÜDVÖZLÉGY MÁRIA MALASZTTAL TELJES
SZŰZ MÁRIA KÖNYÖRÖGJ ÉRETTÜNK
Készült az ostfiasszonyfai hívek szeretetfillérein.
352. sz. öntötték SELTENHOFFER FRIGYES fiai
harangöntő gyárában Sopronban 1921.
(A felirat betű szerint, a leírt módon olvasható)

A misező kehely

A kehely talpának alsó, illetve belső mélyedésében látható vésett felirat:

Joan Zichy C.C.CC. 24. Aug. 1755
Zichy János 1755-től 1767-ig a
Vasvár-Szombathelyi társaskáptalan tagja.
Éneklő kanonok
Meghalt 1767-ben

(Forrás: Dr. Géfin Gyula A Szombathelyi Egyházmegye története 2. kötet 323-324 oldal)

Kehely (fotó: Gregorich Ferenc)

A kehely felirata (fotó: Gregorich Ferenc)

Idézet Varga Ferenc simasági plébánostól:
„Ő csináltatta az ostffyasszonyfai kelyhet 1755. aug. 24-én.”

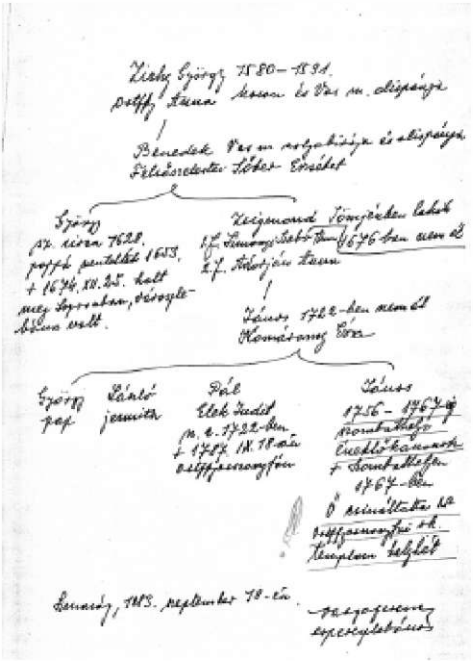

Zichy György 1580–1591.
ostffy Anna

Benedek Vas m. szolgabírája és alispánja
Feldörzsenten Tóth-Erzsébet

György
pr. Lőrincz 1628.
pappá pentelőtt 1653.
+ 1674. 10. 25. halott
mint Szombatban, díszpolgár
halott volt.

Zsigmond Jánosfalán lakott
1. f. Szunyogh Sebestyén
2. f. Szlobojár Anna
1676-ban nem él

Lőrincz 1742-ben nem él
Komáromy Erzsi

György
pap

Sándor
jezuita

Pál
Elek Judit
m. e. 1722-ben
† 1787. IX. 18-án
ostffyasszonyfán

Lőrincz
1756–1764-ig
Szombathely
Püspökkanonok
† Szombathelyen
1767-ben
Ő csináltatta az
ostffyasszonyfai ~~ff.~~
kelyhet 1755-ben

Szombathely, 1885. szeptember 28-án.
szerzőnem
egyetemi tanár

A SZOMBATHELYI PÜSPÖKTŐL.

558 szám.
1936 6.

Tisztelendő Plébánoshelyettes Úr!

F.é. március hó 7-én kelt 47.sz. felterjesztésében előadott kérelmére engedélyezem, hogy az ostffyasszonyfai plébániatemplomban a keresztutat felállithassák a a keresztut bemeláldására felhatalmazással biró szentferencrendi atya által megáldassék, amennyiben a keresztuti képek az egyházi előirásoknak és elsősorban a bucsuk elnyerésére szükséges feltételeknek megfelelnek.

A keresztut szabályszerü felállitásáról szóló okmány másolata hozzám felterjesztendő.

Imádba ajánlottan vagyok

Szombathely, 1936. március hó 9-én

Krisztusban jóakaró ja

felsz.püspök,
apost. administrator.

Tisztelendő

Hatt András plébánoshelyettes Urnak

Ostffyasszonyfa.

A templom bejárati, belső vasajtója

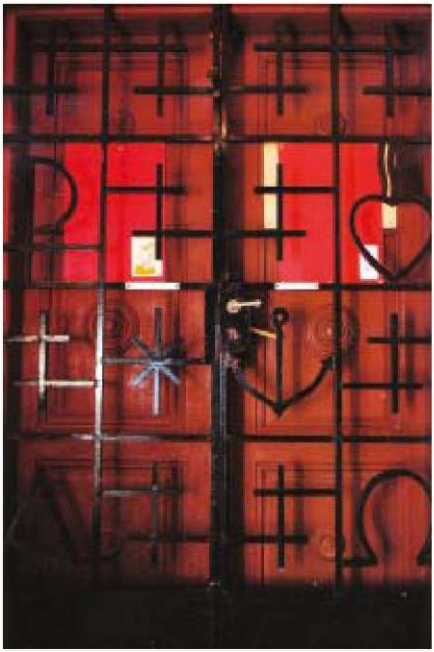

fotó: Ostffyasszonyfai helytörténeti gyűjtemény

A templom bejárati, belső vasajtója szolgálja a templom szellőztetését és a bezárhatóságot. Művészi jellegével dísze és ékessége a templomnak. Tervezője Klonfár János festőművész, Szombathelyi Egyházmegyés papunk.

(A tervezés időpontjában Zalaegerszeg II. sz. plébánián volt káplán. Viszonylag fiatalon elhunyt)

Hogy könnyebb legyen az elkészítő kovácsmester dolga, részleteiben is külön- külön, milliméternyi pontossággal megrajzolta.

A rácskeresztekkel kapcsolatosan az volt az elgondolása, hogy ne szokványos keresztek legyenek. Szimbólumai beszédesek, mély értelmű hittitkok.

A vasajtón látható két kisméretű alumínium táblácska felirata:

„Isten iránti szeretetből ajándékozta Kovács Elek Margit”

„Isten dicsőségére készítette Gaál István”

Az ostffyasszonyfai templom orgonája

(fotó: Ostffyasszonyfai helytörténeti gyűjtemény)

Ostffyasszonyfán a katolikus templomban Peppert Nándor és Fia szombathelyi orgonaépítő cég orgonája áll. (Peppert Nándor: 1820-1905) Építési idejéről levéltári forrás és szakirodalmi adat nem áll rendelkezésemre, de stílusa alapján 1890 körül készülhetett. Hat regiszteres (5 regiszter a manuálban, 1 a pedálban), mechanikus csúszkaládás szerkezetű orgona. Háromnyílású, középrizalitos orgonaháza eklektikus-neoreneszánsz. Az orgona diszpozíciója (sípsorai): manuál: Bourdon 8', Principal 4', Flauta 4', Octav 2', Mixtura, pedál: Violonbass 8'.

Az orgonafelmérés eredeti, kéziratos jegyzőkönyvei és fotóanyaga jelenleg az MTA-BTK Zenetudományi Intézete Zenetörténeti Múzeumában találhatók (Bp. I., Táncsics M. u. 7.).

Bár a hangszer a zenei késő romantika idején (G. Mahler, R. Strauss) készült, sípsoraiban, szerkezetében, egész zenei világában alapvetően még a délnémet késő barokk orgonaépítés hagyománya tükröződik, ami jellemző volt a 19. sz. végén a hazai kisebb orgonaüzemekre. Az 1985-88-as országos orgonafelmérés listáján a felmérőcsoport védendőnek minősítette a hangszert. (Ez nem hivatalos műemléki védettség, csak szakmai ajánlás.) Irodalom: Szigeti Kilián: Régi magyar orgonák, Szombathely (Budapest: Zeneműkiadó, 1978), 44-61, Ostffyasszonyfa külön is említve az 51. és 53. oldalon.

Szembemiséző oltár és ambó

Ifj. Vörös János fafaragó munkája

A szentély (fotó: Ostffyasszonyfai helytörténeti gyűjtemény)

„Ez az ajándék, amit Szent Karácsony ünnepén szeretnénk megköszönni, szintén Isten dicsőségét szolgálja. A nagy értékű új szembemiséző oltár és az új ambó, prédikáló szék, egyik az eucharisztia asztala, a másik az Isten igéjének asztala. Ezen az oltáron is minden szentmisében Krisztus lép közénk és megtalálja rajta az emberi áldozatot, ami mögött jelen van a szeretet.

Név szerint említem a nagylelkű adományozókat: Vörös Jánost és nejét, gyermeküket, ifj. Vörös János tehetséges fafaragót és feleségét, Baranyai Cecíliát és az ő édesanyját, Baranyai Antalnét.

Kísérje mindnyájukat Isten szeretete és áldása!"

(Részlet Takács Ferenc plébános
1985 karácsonyi szentmisei prédikációjából)

Oltárkép: Mária mennybemenetele
(Schaller István 1731)
(fotó: Gregorich Ferenc)

Mennyezetfestmények

Az 1. mennyezetfestmény:

Urunk születésének hírüladása (Gyümölcsoltó Boldogasszony)

(fotó: Pintér Attila)

Liturgikus ünneplése: március 25.

Szentírásban a története Lk. 1,26-38-ban található

Röviden: Gábor főangyal, mint mennyie követ, közli Máriával, hogy őt választotta Isten, legyen a Megváltó Édesanyja. – Mária elfogadta...

A Gyümölcsoltó elnevezés:

– a magyar mentalitásból ered,
– a kertészek ekkortájt oltogatnak vad alanyba nemes ágat. „Az égi kertész, az Atya, a nemes ágat, Szent Fiát oltotta földi alanyba, Márián át az emberiségbe, hogy a megváltással nemes termést gyűjthessen csűrébe."

A 2. mennyezetfestmény:

Szűz Mária látogatása Erzsébetnél (Sarlós Boldogasszony)

(fotó: Pintér Attila)

Liturgikus ünneplése július 2.

Szentírásban a története Lk 1,39-56-ban található.

Röviden: Mária az angyaltól hallott titkával, és már a szent terhével, idős rokonához, Erzsébethez sietett, részben segíteni, aki szintén gyereket vár, pedig a természet rendje szerint alig-alig lehetne kismama; és azért is megy látogatóba, mert reméli, hogy a nagynéninek bizalommal elmondhatja Mária a saját, csodálatos anyaságát, mely a Szentlélek ereje által jött létre.

Ezen a festményen – ami egészen csodálatos gondolatokat sugall – van egy apró részecske, amire kissé kevésbé figyelünk, mert a rajzolata homályosabb és időben is sokezer év a történeti távlat. Látunk a képen egy keresztet. Élő fának látom, mert leveledzik. A paradicsomi tiltott fa!? És ez a kereszt a golgotai keresztfa, az Életfa!? És a kereszt alatt ott figyel egy asszony, akiben Évát látom.

Évának most látni kell, hogy mit művelt a bűnével, és mit művelt Isten a kártvallott emberiséggel. A bűnét fájlalja, és örül, hogy a megígért Megváltó szíve már egy „második Éva" szívében dobog.

Szinte hallja az ősevangéliumi szót: „Ellenségeskedést vetek közéd és az asszony közé, a te ivadékod és az ő ivadéka közé. Ő széttiporja fejedet, te meg a sarka után leselkedsz." (Ter 3,15)

A 3. mennyezetfestmény

Urunk születése (Karácsony)

(fotó: Pintér Attila)

Liturgikus ünneplése december 25.
Szentírásban a története:
- több szentírási szakasz beszél róla
  Mt 1,18-25
  Lk 2,1-20
  Jn 1,1-18

Ezen a falfestményen a szegények között szerepel Fertőszegi Ferenc helyi róm. kat. vallású tanító felesége és kislányuk. A két térdeplő mögött állnak: az édesanya jobbját a kislány vállára teszi; a kislány pedig egy kis báránykát szorít magához.

A 4. mennyezetfestmény

Szent István király Magyarország fő védőszentje

Liturgikus ünnepe: augusztus 20. és

Szűz Mária, a magyarok Nagyasszonya, Magyarország fő patrónája

Liturgikus ünnepe: október 8.

(fotó: Pintér Attila)

Ez a festmény mindkét tényt dokumentálja, akár külön-külön és együttesen is.

Szent István trónörökös nélkül halt meg. Az Ég Asszonyának ajánlotta a szent koronával együtt az országot és népét.

Az örökös, Szent István fia, Imre herceg lett volna, de fiatalon meghalt.

A festmény ezen eszmei mondanivalóját az emberek többsége érti. Kissé viszont elgondolkodunk azon, ki lehet ez a két személy, aki a festményen a térdeplő Szent István mögött van? Szerény véleményem, hogy Szent Imre és a felesége. Ugyanis – úgy adódott –, hogy a haza érdekében Szent Imre megházasodott.

A festő ezt a történelmi valóságot is érzékeltette.

A festmény belső körén kívül négy magyar szent képe látható: Szent Margit, Szent László király, Szent Imre, Szent Erzsébet.

Római kőtábla

A szentély északi falában, a sekrestye ajtaja mellett egészen ritka lelettel találkozhatunk.

Vörösmárvány tábla, latin felirattal, melyről a régészek megállapították, hogy felszabadult rabszolgák hálatáblája, egy általuk tisztelt pogány isten számára. Mindenképpen pogány dolognak tekinthető, éppen ezért is lehet kalandos a története. Nagy kár, hogy nem ismerjük. Latin szövege számtalan rövidítést tartalmaz, megfejtése ezért nehézkes.

Legutóbb Fekete György középiskolai tanár kutatta és értelmezte az írást, mely szerint a szöveg jelentése a következő:

A táblán látható betűk:	*A kiegészített szöveg:*
I O M	Iovi optimo maximo
MINI AVG	numini Augustorum
L AECILIUS VIATOR	Lucius Caecilius Viator
G MVN BRIG COL	Augustalis municipii Brigetio~~ensium~~
IO LIBERTINOR	collegio libertinorum
HONORE CENTE	ob honorem ~~centenariam~~
RIA D D	donum dedit.
FELIX IVL CELER	Felix Iulius Celer
LVCIVS MVTT VICTORIN	Lucius Mutt(us?) Victorinus
ADIVTOR OCT FIRMVS	Adiutor Octavius Firmus
VIATORIANVS CATIN TROFIMVS	Viatorianus Catinius Trofimus
GERMANVS IVL LENTINVS	Germanus Iulius Lentinus
EVCHAS IVL PRIMIO	Euchas Iulius Primio
VIATOR AVR PATRONI	Viator Aurelius Patronius

Kőtábla (fotó: Gregorich Ferenc)

„A legjobb és legnagyobb Jupiternek, a császárok isteni erejének. Lucius Caecilius Viátor adott adományként a császári város, Brigetio felszabadított rabszolgáinak testülete számára száz-száz pénzt tiszteletadás céljából."

A Szent Jobb Ostffyasszonyfán

Szent István halálának 900. évfordulóján Budapesten tartották az Eucharisztikus Világkongresszust. A Szent Jobb az úgynevezett aranyvonaton országjárásra indult.

1938, fotó az országos archívumból

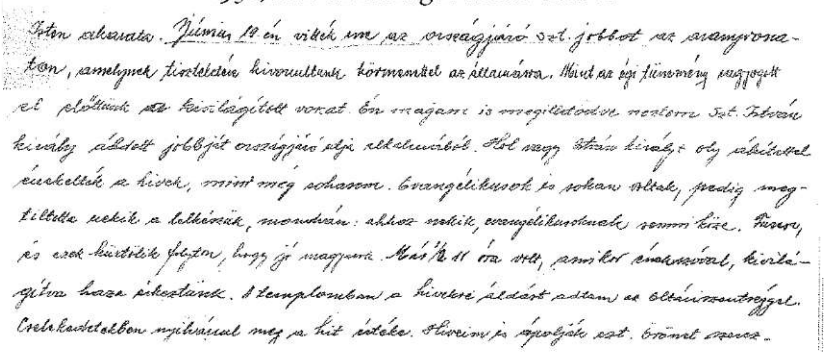

Isten szolgálata. Június 19-én vittek minket az országjáró szt. jobbot az aranyvonaton, amelynek tiszteletére kivonultunk, körmenettel az állomásra. Mint az égi ünnepély megjegyzi el előttünk az díszlőgőtt vonat. Én magam is megilletődve, mosolyra szt. István király áldott jobbját országjáró útja alkalmából. Hol megy István király? oly áhítattal ünnepelték a hívek, mint még sohasem. Evangélikusok is sokan voltak, pedig megtiltotta nekik a lelkészük, mondván: ahhoz nekik, evangélikusoknak semmi köze. Ferencz, és azok kiszöktek fiaikon, hogy jó magyarok. Más 11 óra volt, amikor énekszóval, kivilágítva haza érkeztünk. A templomban a hívekre áldást adtam az oltáriszentséggel. Csekkadtakban nyitásával meg a hit évtaka. Híveim is ápolják szt. ünnel szerve.

A Szent Korona Ostffyasszonyfán

(Takács Ferenc plébános beszéde, 2007. június 2.)

Tisztelettel és szeretettel, sőt hódolattal köszöntelek Szent Korona, aki a kicsi falunkba eljöttél, és templomunkban velünk vagy.

Egy helyi legenda szerint már jártál Ostffyasszonyfán. 1944. november 20-án Pajtás Ernő ezredes, a Koronaőrség parancsnoka a koronának Kőszegre való szállítását rendelte el. Útközben Kocsis József Ostffyasszonyfán, szülőfalujában meglátogatta testvérét. Így volt a korona vándor-útján Ostffyasszonyfán.

Ez a legenda, lehet, hogy inkább nosztalgia, olyan sóvárgás, olyan vágy, ami arról beszél: de jó lenne, ha mi is megtisztelhetnénk, itt nálunk.

A legendák gyakran valóságot rejtenek, a nemes vágyak, a szent sóvárgások néha megvalósulnak.

Most itt vagy Szent korona a valóságban. Köszönjük, hogy eljöttél. Általad, Veled itt van egész Magyarország, és itt van az egész magyarság.

Kedves Szent Korona!
Nagy örömet okoztál nekünk.
Ma még a szívünk is magyarul dobog.
Hála Neked!

És tudjuk, nem egyedül jöttél. Látható és láthatatlan kísérettel látogattál el hozzánk. Mindenkit köszöntök! Elsősorban a Te Úrnődet, a Magyarok Nagyasszonyát, a mi Védasszonyunkat, a Boldogságos Szűzanyát.

Ünnepi köszöntésünket kegyelmi tény motiválja. Ugyanis, amikor első királyunk Szent István szívéből minket magyarokat és az egész Magyarságot elfogadtad, akkor nem csupán tulajdonod lettünk, mert ezt a Szent István-i nagylelkűséget a Szentháromság azzal tetézte, hogy az emberiség sorsát, és külön Magyarországot Szűz Mária kezébe helyezte.

Talán szabad a Szűzanya ajkáról vennem a szót:

„Nagy a világ, sok az ország, de csak egy a tulajdonom belőlük: Magyarország. Oltalmam alatt vagytok, másképpen kell gondoskodnom rólatok… a világ végezetéig."

Ezért az isteni gondviselésért legyen Dicsőség az Atyának, a Fiúnak és a Szentléleknek, a minket Máriának ajándékozó Szentháromságnak!

A láthatatlan kíséretben jelen lévők közül még köszöntöm Szent István királyt, Szent László királyt, Boldog Károly királyt, az összes magyar szentet és a magyar boldogot. Köszöntöm Magyarország Szent Őrzőangyalát, és köszöntöm minden magyar és magyarul érző ember jóakaratát.

Mondják, hogy a Szent Korona másolata van itt. Én azt gondolom, hogy az „alteregója", mások-énje jött el hozzánk. Úgy van itt, mint amikor a pápa nunciusa, követe révén tud valahova eljutni. A pápai követ a szentatya nevében, teljes jogú meghatalmazottként intézkedik, jár el.

Még ennél is érdekesebb, amikor a világ legnagyobb eseménye, az örök Ige megtestesülése történt, amikor az Isten emberi természetet vett magára, amikor az Isten érettünk emberekért, a mi üdvösségünkért leszállott a menyből. Ebben a kegyelmi eseményben is küldött szerepel. Mennyei követ, Szent Gábor Főangyal, aki a Mennyei Atya nevében teljes jogú felhatalmazással járt Názáretben Máriánál, a kiválasztott lánynál.

Az angyali követ mondta ki Isten igéjét: „A Megváltó anyja leszel."

Mária pedig a küldött követnek mondta ki, amit Istennek szánt: „Legyen nekem a te igéd szerint!"

A nálunk lévő korona teljesen az eredeti Szent Korona jogán van itt!

Ezért üdvözlünk Téged Szent Korona, és köszöntünk mindent, amit Te képviselsz!

Képviseled a Szent István-i törvényeket, amelyeket sem belső, sem külső erő le nem győzhet.

És képviseled azt a máriás ígéretet, amelyet vigaszteljesen a fatimai Szűz adott nekünk és az egész világnak: „Végül is Szeplőtelen Szívem győzni fog!"

A győzelem feltétele: Építs az isteni törvényekre, térj vissza Uradhoz, Istenedhez és élj szeretetben embertestvéreiddel!

KOCSIS JÓZSEF
KORONAŐR, TÖRZSŐRMESTER
EMLÉKÉRE ÉS TISZTELETÉRE,
AKI A II. VILÁGHÁBORÚ ALATT ELEVÜLHETETLEN
ÉRDEMEKET SZERZETT A MAGYAR SZENT KORONA
ELREJTÉSÉBEN ÉS ELÁSÁSÁBAN.
A TÁBLÁT LELEPLEZTE A KORONA MEGMENTŐJE ÉS
KIÁSÓJA WORTH B. ANDREWS
A 7. AMERIKAI HADSEREG KIHALLGATÓTISZTJE,
AMERIKAI ÁLLAMPOLGÁR, TEXASI LAKOS.
AZ ÜNNEPÉLYEN BESZÉDET MONDOTT
KERI KÁLMÁN VEZÉRŐRNAGY.
OSTFFYASSZONYFA, 1992. AUGUSZTUS 16
KEGYELETTEL: A SITKEI EMLÉKPARK KURATÓRIUMA

(fotó: Ostffyasszonyfai helytörténeti gyűjtemény)

(fotó: Ostffyasszonyfai helytörténeti gyűjtemény)

A Kálvária

A templomunk udvarán volt,
de már nem létező kálváriáról amit tudhatunk.
(Takács Ferenc plébános)

(fotó: Ostffyasszonyfai helytörténeti gyűjtemény)

1. Az Ostffyasszonyfai ájtatos Alapítványok Számadási Könyve 1874. évtől kezdve.

Ebben az alapítványi jegyzőkönyvben visszautalással 1831-ben és 1854-ben névvel szerepel alapító. 1862-ben alapító név nélkül.

(Ez a számadási jegyzőkönyv – szerintem – folytatása előző könyveknek, melyek már nem találhatók!)

Az alapítás célja a kálvária fönntartása. Az említett dátumoknál jelzi, hogy az alapítás összegéből a kamatot javításra fordították.

Ennél a pontnál bátorkodom megjegyezni, hogy a kálvária tényleges múltja ismeretlen és nagyon régi lehet. Talán a stílusjegyeiből a hozzáértők meg tudják közelíteni.

2. Historia domus Parochiae Ostffyasszonyfaensis

1938-ban bérmálás volt Ostffyasszonyfán melyet Grősz József apostoli kormányzó püspök úr végezte. „Ezután hivatali vizsgálatot

tartott… Megtekintette a templom udvarán lévő, bomlásnak indult kálváriát, melyet le szándékozunk bontani, mivel olyan állapotban van, hogy a fenntartása nagyon költséges és mégsem eredményes."

3. Csekélységem – Takács Ferenc – 1962-ben, mint zalaegerszegi káplán, a balesetet szenvedett Hatt András plébánosnak voltam kisegítője február első hetétől a tanév végéig. Még állt a kálvária, rendkívül lepusztultan, fáktól és egyéb növényektől gizgazban. Az egész templomudvar elhanyagolt volt.

4. A kálvária lebontása, megsemmisítése Fazekas László plébános működése alatt történt. (1964-től 1969-ig volt Ostffyasszonyfa plébánosa)

1968-ban a templomot teljes külsejében renoválták.

Elbeszélések szerint a templom környékét is Fazekas plébános úr szépítette meg, szinte csodálatosan.

Gyanítom, hogy a kálváriát is 1968-ban bontották le.

(fotó: Hetényi József)

Hősi emlékmű

1937-ben Ostffy Lajos tervei alapján a volt evangélikus harangtoronyból hősi emlékművet alakítottak. A toronysisakot és a keresztet eltávolították, a toronytetőt bástyaszerűen képezték ki. A kereszt helyébe zászlórudat építettek be. A község lakossága az emlékmű keleti oldalába építette be az 1914–1918-ig tartó első világháború hősi halottainak márványtábláját.

(fotó: Hetényi József)

1938-ban harangot is helyeztek az emléktoronyba. A harang felirata:
„1914-18. évi világháborúban elhalt hős fiainak emlékére öntette
Ostffyasszonyfa lakossága
Öntötték: Seltenhoffer Frigyes és Fiai m. kir. udvari szállítók
Harangöntő Gyárában Sopron 1938”

Az emlékmű déli oldalába 1983. októberében elhelyezték a második világháborúban áldozatul esettek neveit megörökítő márványtáblát.

(Mesterházy Sándor Két Vas megyei falu
– Ostffyasszonyfa és Csönge – múltjából c. könyvéből)

(fotó: Hetényi József)

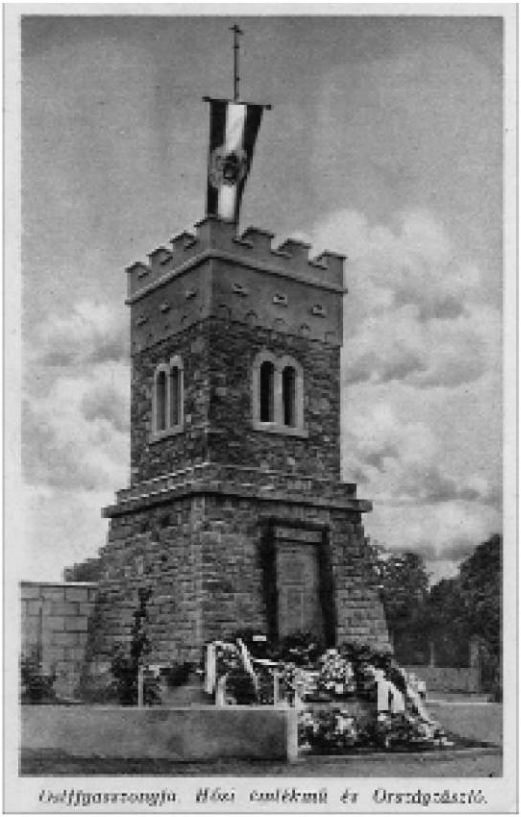

(fotó: Gregorich Ferenc)

Péteri Takács Gábor huszár százados hősi halált halt Limanovánál 1914-ben

Az evangélikus templom

fotók: Ostffyasszonyfai helytörténeti gyűjtemény

Az evangélikus templom (épült 1914-1915)

Az evangélikus parókia a 1940-es években

Ostffyasszonyfai emlék.

Az új ostffyasszonyfai evang. templom felavatása alkalmával.

Ünnepélyre szóltak a harangok,
Imádságra hívott zengő hangjok.
Az új templom szép sudár tornyára,
Leragyogott a Napnak sugára.

S hogy az egyház hívőkkel megtelett,
Az orgona méla hangja mellett,
Hű szívekből felcsendült az ének,
A mindenség kegyes Istenének,

Az Ostffyak mélyen érző lelke,
E szép napot veltünk ünnepelte;
S a hűbongó, díszöltöt és árnyak,
Utódik közt örömmel itt jártak.

S míg a pap az igéket hirdette,
A szent Ihlet lebegvén fölötte:
Egyik székben két bongó leányka,
Minden szavát a szívébe zárta.

— — — — — —

Szép tavasz volt, bárányfehős éggel,
Ihlat árja szállt a légben széjjel ...
Emlékei e magasztos napnak,
Lelkeinkben mindig megmaradnak.

Csajbók Lidike 117 Halk melódiák.

fotó: Ostffyasszonyfai helytörténeti gyűjtemény

Az evangélikus templom az Ostffy-címerrel (fotó: Gregorich Ferenc)

Az Ostffy-címer (fotó: Gregorich Ferenc)

Szentháromság-szobor a templomkertben

(fotók: Gregorich Ferenc)

Az ostffyasszonyfai fogolytemető

Dr. Zágorhidy Czigány Balázs

Ostffyasszonyfa határában, a Nagysimonyival és Sitkével szomszédos erdőségben terült el egykor az Osztrák-Magyar Monarchia egyik legnagyobb első világháborús hadifogolytábora. Az 1915-ben felépült és egészen 1918-ig működő, fa lakóbarakkokból és kiszolgáló épületekből álló, saját vasúti szárnyvonallal, vízvezetékkel és szennyvíztisztítóval rendelkező hatalmas tábor 40-50 ezer fogoly befogadására volt alkalmas, de az állomány állandó cserélődését figyelembe véve négy év alatt több mint 100 ezer ember fordult itt meg, főleg oroszok, olaszok és románok. A táborhoz nagy kiterjedésű temető is tartozott, ahol több mint tízezer, a táborban elhunyt foglyot temettek el nemzetiségek szerint. A tábor felszámolása után a temetőt a környékbeliek gondozták, majd az 1930-as években Gerlits Elek celldömölki főszolgabíró munkájának köszönhetően rendezett emlékpark külsőt kapott. A kommunizmus éveiben szándékosan elfelejtett temetőt az 1980-as évektől a Vas Megyei temetkezési Vállalat kezdte rendezni, a rendszerváltás óta temető karbantartásában és az ünnepi megemlékezések szervezésében együttműködik Vas megye valamint Ostffyasszonyfa és Nagysimonyi önkormányzata, továbbá a Honvédelmi Minisztérium Hadtörténeti Intézete és Múzeuma.

fotó: Ostffyasszonyfai helytörténeti gyűjtemény

fotók: Ostffyasszonyfai helytörténeti gyűjtemény

Megemlékezés az ostffyasszonyfai fogolytemetőben az I. világháború 100 éves évfordulója alkalmával 2014. szeptember 19-én

A díszegység elvonul a központi emlékmű előtt (fotó: Garas Kálmán)

Márfi Gyula a misét celebrálja (fotó: Garas Kálmán)

Az új szerb emlékmű megszentelése (fotó: Garas Kálmán)

Gyóni Géza - Hazatérés

Te már mindent tudsz, halott katona,
Vagy ami jobb tán: tudod már a semmit.
Szemed nem bántja bűn és babona,
S füledbe már az örök csend szüremlik.

Te már elérted, halott katona,
Amit mi, jaj-jaj, mindhiába várunk:
Téged takar a béke bársonya,
S már mind valóság, mi nekünk csak álmunk.

Kocsid után, mely lassan visz tova,
Meredt szemekkel, szívszorongva nézünk:
Te így térsz haza, halott katona, -
S ó, más lesz-e a mi hazatérésünk?

Czencz János emlékpark, táblaszentelés

2009. június 13.
Takács Ferenc plébános

Te Ostffyasszonyfa, kedves pátriánk, éppen nem vagy a legkisebb Kemenesalja települései között, mert belőled származik Czencz János festőművész.

Menjetek, helyesebben jöjjetek és tudakozódjatok gondosan felőle.

Ha megtaláltátok, ha megismertétek, hírészteljétek, hogy mit művelt vele a mindeneket alkotó, a jóságos Isten!

A teremtő Isten a saját népszerűségéből négy csodálatos ajándékot, talentumot adott Czencz Jánosnak azért, hogy legyen alkotó-társa:

Az örök szépség adta a szépet,
A végtelen Jóság adta a jót,
A teljes Igazság adta az igazat,
A határtalan Szeretet adta a szeretet.

fotó: Ostffyasszonyfai helytörténeti gyűjtemény

Czencz János ezeket az elvont jelenségeket, értékeket tárgyiasítani tudta. Megragadhatóvá tette a felfoghatatlant.

Legyen áldott érte a jóságos Isten, hogy Őt adta nekünk!

És most esdjünk le Isten áldását az emlékműre, és mindannyiunkra, akik emlékét ápoljuk!

A Mindenható Istennek, az Atyának, a Fiúnak és a Szentléleknek áldása szálljon erre az emlékműre, Czencz Jánosra, alkotásaira és mindazokra, akik tisztelik és szeretik.

Ez az áldás megmaradjon mindenkor! Ámen!

fotók: Ostffyasszonyfai helytörténeti gyűjtemény

Petőfi Sándor Ostffyasszonyfán

„Petőfi emlékhelyek a Kárpát-medencében" című kötet egyik tanulmányírójaként a következőket írtam dr Mesterházy Gáborral együtt. (Kiadta a Petőfi Sándor Társaság Asztalos István és Ratzky Rita szerkesztésében, Kiskőrös, 1996)

„S ha szólanék is, mit remélhetek?
A sors irántam oly vad, oly kemény."

Ostffyasszonyfa, 1839. május-szeptember című fejezetből részlet

ITT LETT KÖLTŐ

„Salkovics Mihály – aki a Petrovics család anyagi tragédiájának egyik okozója kérésére –testvére, a jómódú Salkovics Péter tagosító mérnök meghívja a nehézsorsú diákot, hogy legyen 1839 nyarán a család vendége, és kilátásba helyezi a soproni iskoláztatásának fedezését. A 16 éves Petrovics Sándor gyalog érkezik Ostffyasszonyfára május elején 6-7-e körül. Szikár alakja úgy suhan át a Bakony völgyein és a Kemeneshát szélfútta lankáin, mint aki a sorsa elé siet." „Jogos kártérítés volt ez a serdülő ifjú számára azért a kárért, amit a Salkovics család okozott. Legfőképpen pedig önigazolás: „...én magammal akarok békességben élni, nem a világgal" – vallotta. Édes volt itt a vigasztalás, édes volt a kártérítés és az önigazolás. Az élet tette édessé.

Meghitt életre szóló barátságot kötött itt Orlay Petrics Somával, a közel egykorú másod-unokatestvérrel, aki ugyancsak Salkovics Péternél tölti a nyári szünidőt.

A baráti szavak és baráti hallgatások elmélyítik a szavak értelmét. A lélek mélyén születő gondolatok szabad áramlásából újrafogalmazódik a világ, ami tisztább és kristályosabb lesz, mint amilyen volt. A barátság mellett Ostffyasszonyfán szerelmet is talál. A ragyogó szépségű csöngei Csáfordi Tóth Róza ennek az újjászülető világnak a központja, vakító fényű elérhetetlen csillaga.

Tehetséges verselő diákként érkezik ide és költőként távozik innen a tündérvilágból.

Mert ez a kurta nyár tündérálom volt, ami egy szempillantás alatt vált valósággá és tűnt el ugyanúgy. Tűnő emlékké lett a Ragyogó-híd, a Kígyókő, a mély gondolatok, a hangos tréfák, a Horatiussal töltött

órák, a Lánka-parti füzesek álmos csendje, a vadászfegyvereik halk pukkanása, a zongoraakkordok, a titkos szerelem parázsló pillantásai, Róza emberi közelsége és elérhetetlensége, Dalma néven írt versek, a virágok illata, a társaságban múló idő. Az illanó nyár szertefoszló szövetéből kihullott egy papírlap, rajta akkurátusan rovott fekete sorokkal: „Sándornak adj azonban egy pár forintot, s menjen ahová neki tetszik, belőle úgysem lesz egyéb komédiásnál." Petőfi válasza a sorsnak: beáll katonának Sopronban."

dr. Mesterházyné Jánosa Magdolna

Emléktábla az iskola falán (1964)

Elválás

Itt a búcsúperc: válok. - Nem szabad!
Leomlok, a világ kereng velem!
E szenvedés, e szörnyű kín alatt
Hogy nem repedsz meg, égő kebelem?

Nem, én nem hordom többé terhemet,
Habár egy élet rajta függene,
Válj lángszavakká, titkos érezet,
Te szívem pokla, szívem édene.

S ha szólanék is, mit remélhetek?
A sors irántam oly vad, oly kemény;
Oh kárhozat, oh gyilkos képzetek!
Nem gyúl érettem viszonérzemény.

Én távozom, s örökre távozom
Gyötrő titkommal tőled, oh leány!
Vezessen a sors boldog utakon,
Öröm-tavasznak tündér-korszakán.

Legyen pályád mosolygó rózsakert,
És minden óra benne rózsaszál,
S ne tudd, ne tudd, leányka, e levert
Szív-éjjelen, hogy csillagom valál!

(1839. szeptember)

A csöngei evangélikus templom

Petőfi ide járt át az evangélikus templomba, ahol csodálta Csáfordi Tóth Rózát, akihez fűződő szerelmét több versében megörökítette. „Rózát először szerettem az életben. Előtte mondtam ugyan már másnak, hogy szeretem; de akkor hazudtam…”

A templom 1784-ben épült. A fagerendás mennyezetű épület belsejében három oldalon faoszlopok által tartott karzat látható. Ennek orgona felőli részén van az a pad, a melynek latin nyelvű bevésett szövegét Petőfi Sándornak tulajdonítják:

„Spes confisa Deo nunquam confusa recedit.”

„Az Istenbe vetett reménység sohasem szégyenít meg.”

Petőfi emlékhelyek országos találkozó alkalmából kiadott érme
(Ostffyasszonyfa, 1989)

A faluban áll még az egykori Salkovics-ház, ahol Petőfi 1839 nyarán három hónapot töltött, a ház udvarán a malomkő asztal, amelynél a hagyomány szerint verseit írta. Petőfi emlékét tábla őrzi az a ház falán.

fotók: Ostffyasszonyfai helytörténeti gyűjtemény

A Petőfi-emlékszobának helyet adó művelődési ház előtt Simon Ferenc szolnoki szobrászművész bronzból készült alkotása áll.

fotók: Ostffyasszonyfai helytörténeti gyűjtemény

Szoboravatás, 1973

Az önkormányzati hivatal épületének lépcsőfordulójában látható alkotást Antal Károly Munkácsy-díjas szobrászművész készítette, a helyiek kérésének megfelelően ostffyasszonyfai diófából. A szobor, amelyet a Kemenesaljai Napok rendezvénysorozatának keretében, a költő születésnek 150. évfordulójára neves közreműködők részvételével (Simon István költő, Fekete Sándor és Martinkó András Petőfi-kutatók) rendezett megemlékezésen avattak fel.

(fotó: Ostffyasszonyfai helytörténeti gyűjtemény)

Uraiújfalu felől Ostffyasszonyfa felé haladva a Ragyogó hídon vezet át az út. Érdemes megállni egy pillanatra, és megnézni a hídon található emléktáblát, amely Petőfi Sándor ostffyasszonyfai tartózkodásának állít emléket. A tábla szövege szerint a Ragyogó híd közelében szokott fürödni az akkor 16 esztendős Petőfi barátjával, Orlay Petrich Somával.

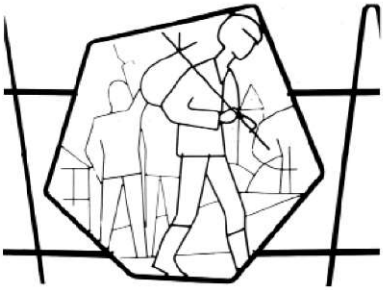

A művelődési ház kerítésén található képek
(fotók: Ostffyasszonyfai helytörténeti gyűjtemény)

Melléklet

Fotók az Ostffyasszonyfai helytörténeti gyűjteményből

Betlehemes színjátszók
Pálvölgyi Árpád kántortanítóval az 1930-as években.

Színjátszók (fotó az 1930-as évekből)

Betlehemesek 1987-ből

Betlehemesek 1987-ből

Falukarácsony, 2001

Falukarácsony, 2001

Falukarácsony, 2010

Falukarácsony, 2010

Honfoglaló magyar (Dr. Mesterházy Gábor alkotása)

Milleniumi ünnepség. Díszlet: A honfoglaló magyar
(Dr. Mesterházy Gábor alkotása)

Ostffyasszonyfa címere

tervezte:
Dr. Mesterházy Gábor

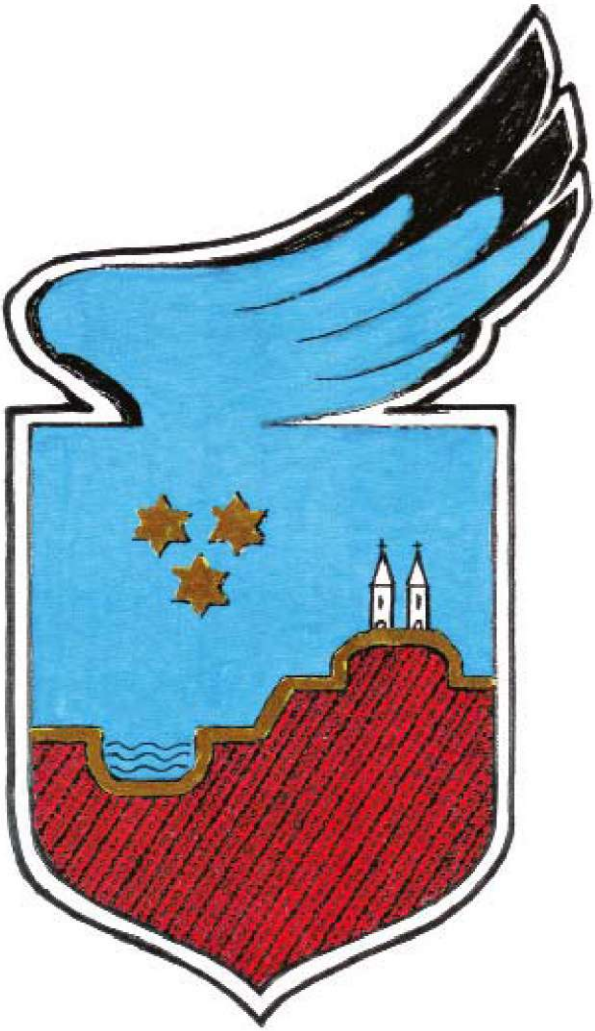

OSTFFYASSZOMFA

Képjegyzék

Címlapfotó (Hetényi József)
6. old. Templom öreg fái (Gregorich Ferenc)
9. old. Templomok (Offa)
10. old. Légi felvétel (Tóth Géza)
12. old. Játszótér, iskola, templomok (Gregorich Ferenc)
14. old. Ostffy Lajos (Savaria Múzeum)
15. old. Tábla (Gregorich Ferenc)
17. old. Várkút (Gregorich Ferenc)
19. old. Tábla és luther rózsa (Gregorich Ferenc)
20. old. Keresztelőkút és címer (Gregorich Ferenc)
24. old. Madonna (Offa)
26. old. A négy Szt. (Pintér Attila)
32-33. old. Kehely (Gregorich Ferenc)
35.,36. és 38. old. Templomajtó, orgona, oltár és ambó (Offa)
39. old.:Oltárkép (Gregorich Ferenc)
40-43. old. Mennyezet freskók (Pintér Attila)
45. old. Római kori Kőtábla (Gregorich Ferenc)
50-51. old. Szent Korona, Kálvária (Offa)
52-54. old. Róm. Kat. Plébánia, Utcakép, Hősi emlékmű (Hetényi J.)
54. old. alsó kép: Hősi emlékmű és templom (Gregorich Ferenc)
56. old. Evangélikus templom, parókia (Offa)
57. old. Légifelvétel (Offa)
58. old. Evangélikus templom, Ostffy címer (Gregorich Ferenc)
59. old. Szentháromság szobor és tábla (Gregorich Ferenc)
60-61. old. Hadifogoly temető (Offa)
62-63. old. Hadifogoly temető ünnep 2014 (Garas Kálmán)
64-65. old. Czencz (Offa)
69. old. Csáfordi Tóth Róza és az érmék (Offa)
70-73. old. (Offa)
75-79. old. A mellékletben szereplő fotók (Offa)

Fotók:
Hetényi József celldömölki gyűjtő,
Savaria Múzeum Történeti Osztály (Savaria),
Ostffyasszonyfai helytörténeti gyűjtemény (Offa),
Garas Kálmán, Tóth Géza, Pintér Attila, Gregorich Ferenc
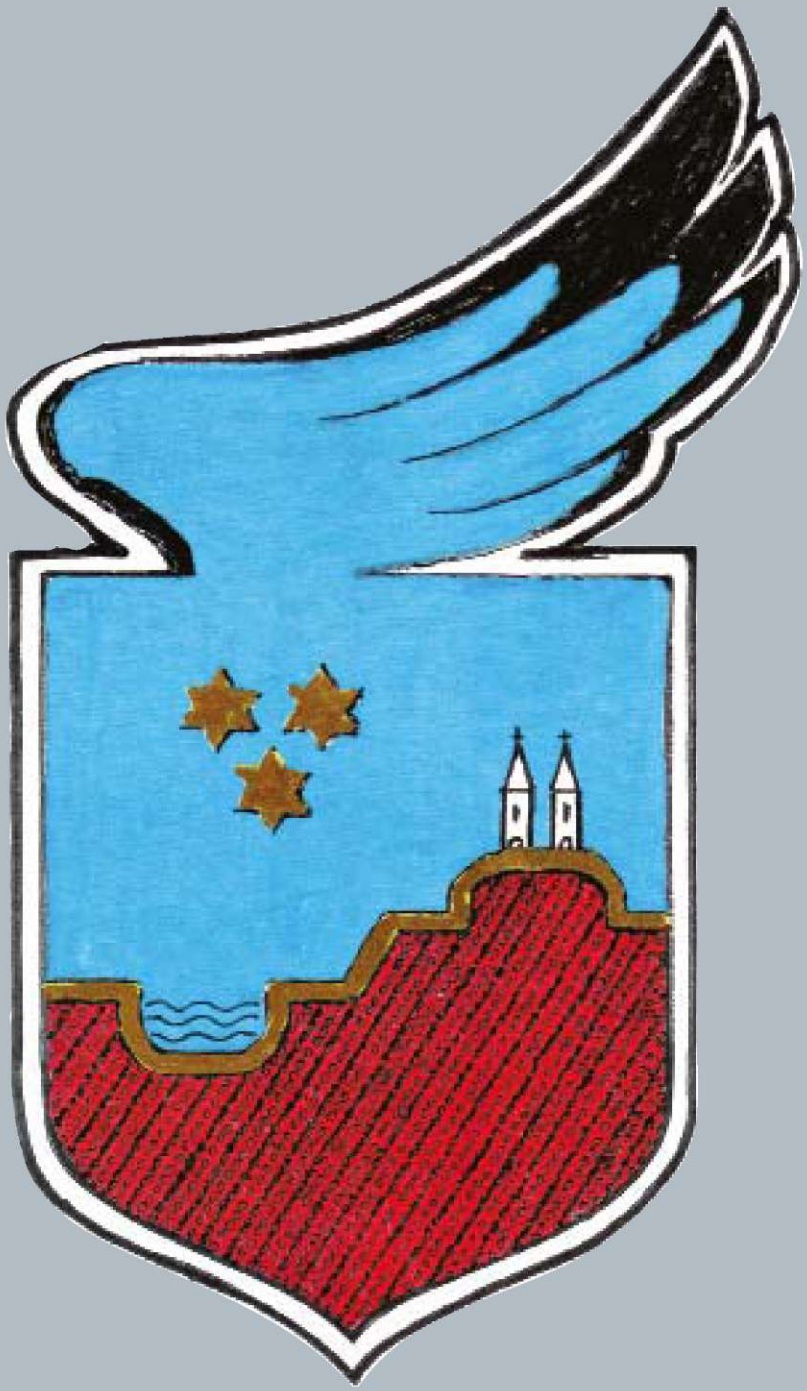
ISBN 978-963-12-0792-7